

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kielce, dnia 03.11.2019 r.

PSZ.II.431.42.2019
ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI
w Kielcach
Oddział Obsługi Klienta

Wysł. dnia	11. 12. 2019
L.dz. zał.	
Podpis	

Dyrektor
Placówki „Nasz Dom Nr 1”, „Nasz Dom Nr 2”
ul. Szkolna 19, 19 b
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli w trybie zwykłym przeprowadzonej w dniach 12-13 i 15 listopada 2019 r. w Placówkach „Nasz Dom Nr 1” i „Nasz Dom Nr 2”, w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Kontrolą objęty został następujący zakres:

1. Przestrzeganie standardów opieki i wychowania.
2. Działania placówki na rzecz utrzymywania przez dzieci kontaktów z rodziną.
3. Zaspokajanie potrzeb dzieci i respektowanie ich praw.
4. Przestrzeganie przepisów określających zasady działania placówki.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie:

- art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111).

Kontrolą objęty został stan aktualny na dzień kontroli, dotyczący funkcjonowania placówek i wychowanków.

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. **Pani Anna Krupa-Pawłowska** - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 06), upoważnienie nr 878/2019 z dnia 04.11.2019 r
2. **Pani Katarzyna Arendarska** - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 879/2019 z dnia 04.11.2019 r.
3. **Pani Alicja Saran** - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 04), upoważnienie nr 880/2019 z dnia 04.11.2019 r.- inspektor kierujący zespołem.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Placówki „Nasz Dom Nr 1” i „Nasz Dom Nr 2” są jednostkami organizacyjnymi systemu pieczy zastępczej, prowadzonymi przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi Prowincja Krakowska na terenie powiatu ostrowieckiego. Zgromadzenie prowadzi placówki zgodnie z Umową Nr Or.I.032.133.2017 z dnia 8 czerwca 2017 r. zawartą z Powiatem Ostrowieckim. Termin realizacji zadania został ustalony od dnia 1 października 2017 r. do dnia 30 września 2022 r. (tj. 5 lat).

Placówki powstały w wyniku przekształcenia i rozbudowy Niepublicznej Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Nasz Dom”. Wspólną obsługę administracyjno-ekonomiczną i organizacyjną placówkom zapewnia Zespół Placówek „Nasz Dom”. Każda placówka stanowi odrębność organizacyjną, spełniającą warunki mieszkaniowe, o których mowa w rozporządzeniu MPiPS z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Placówki funkcjonują w oparciu o odrębne Statuty i Regulaminy Organizacyjne zatwierdzone przez Przełożoną Prowincjonalną Prowincji Krakowskiej dnia 30.09.2017 r. Zarówno Statuty jak i Regulaminy zawierają aktualne przepisy prawne, w oparciu o które funkcjonują placówki.

Zgodnie z Regulaminami Placówki „Nasz Dom Nr 1” i „Nasz Dom Nr 2” są niepublicznymi placówkami koedukacyjnymi przeznaczonymi dla dzieci i młodzieży typu socjalizacyjnego. Każda z placówek przeznaczona jest dla 14 wychowanków oraz posiada wyodrębniany adres:

- ul. Szkolna 19, 27-400 Ostrowiec Św.- Placówka „Nasz Dom Nr 1”
- ul. Szkolna 19 b, 27-400 Ostrowiec Św.- Placówka „Nasz Dom Nr 2”.

Średni miesięczny koszt utrzymania wychowanków wynosi w Placówce Nr 1: 3668, 12 zł, Placówce Nr 2: 3612, 38 zł.

Placówki posiadają NIP 6612310114 i REGON 040001296-00050.

W Placówce „Nasz Dom Nr 1”, na dzień kontroli było umieszczonych 16 wychowanków: 5 dziewcząt i 11 chłopców, z tego 4 rodzeństwa. Dwoje wychowanków zostało przyjętych ponad limit miejsc zgodnie z Decyzją Wojewody Znak: PSZ.II.9423.12.2019. Wychowankowie pochodzą z powiatów: ostrowieckiego (10), skarżyskiego (1), kozalińskiego (3), nowotomyskiego (2). Zostali umieszczeni w placówce w latach: 2008-2019 r. W 2019 roku placówka przyjęła 9 wychowanków. Poprzednimi miejscami pobytu dzieci były: dom rodzinny (11), rodzina zastępcza (2), placówka opiekuńczo-wychowawcza (1), MOS (1), natomiast najmłodszy wychowanek (2 lata) został porzucony przez ojca u byłej konkubiny i dowieziony do placówki po interwencji policji. W ostatnim roku kalendarzowym placówkę opuściło 10 wychowanków, z czego 6 powróciło do domu rodzinnego (5 do mamy i 1 do ojca), 1 trafił do rodziny zastępczej, 3 usamodzielniało się.

W Placówce „Nasz Dom Nr 2” na dzień kontroli było umieszczonych 14 wychowanków: 9 dziewcząt i 5 chłopców, w tym 4 rodzeństwa. Wychowankowie pochodzą z powiatów: ostrowieckiego (9), opatowskiego (2), grudziądzkiego (2), starachowickiego (1). Wychowankowie zostali umieszczeni w placówce w latach 2016-2019. Ośmioro wychowanków przyjęto w 2019 r. Poprzednie miejsca pobytu dzieci to: dom rodzinny (12) oraz rodzina zastępcza (2). W ostatnim roku kalendarzowym placówkę opuściło 7 wychowanków, z czego 5 wróciło do domu rodzinnego - do mamy, a 2 usamodzielniało się.

Wszystkie przebywające w placówkach dzieci zostały umieszczone na podstawie postanowień sądu zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W placówkach umieszczone są dzieci poniżej 10 r. ż., które przebywają wraz ze starszym rodzeństwem, co jest zgodne z art. 95 ust. 2 ustawy.

1. Przestrzeganie standardów opieki i wychowania.

Podstawą pracy opiekuńczo-wychowawczej w placówkach zgodnie z zapisami Regulaminów Organizacyjnych (zał. nr 2), jest model indywidualnej pracy z każdym wychowankiem z wykorzystaniem innowacyjnej metody coachingu i tutoring. Polega ono na tym, że każde dziecko wspierane jest przez wychowawcę prowadzącego. Jeden wychowawca odpowiedzialny jest w sposób bezpośredni za kierowanie procesem wychowawczym 2-3 wychowanków. Zadaniem wychowawcy prowadzącego jest opracowanie niezwłocznie po

przyjęciu dziecka do placówek, (na podstawie diagnozy psychofizycznej i przy udziale wychowanka) Indywidualnego Planu Pracy w porozumieniu ze specjalistami. Jak wynika z informacji uzyskanych w trakcie kontroli, w placówkach opracowany jest dokument pn. Indywidualny Plan Pomocy Dziecku, w związku z czym należałoby poprawić zapis w Regulaminie. Powyższy dokument zostanie opisany w dalszej części protokołu.

Całodobową opiekę i wychowanie dzieciom i młodzieży przebywającym w placówkach zapewnia wykwalifikowana kadra. Bezpośrednią opiekę nad wychowankami w każdej z placówek pełni 5 wychowawców, których pracę dodatkowo wspomagają wychowawcy zatrudnieni w Zespole oraz pedagog, psycholog, pracownik socjalny.

W trakcie kontroli sprawdzono akta osobowe 7 wychowawców przyjętych do pracy od roku 2015 oraz psychologa. Zgodnie z art. 98 ust. 1 w/w ustawy wszyscy posiadają odpowiednie kwalifikacje. W aktach osobowych w/w osób stwierdzono brak oświadczeń, potwierdzających spełnianie wymagań, o których mowa w art. 98 ust. 3 pkt 1 i 2 w/w ustawy, które zostały uzupełnione w trakcie kontroli.

Opieka nad wychowankami sprawowana jest od poniedziałku do piątku w systemie trzymianowym:

- I zmiana 06:00 do 14:00 - 1 wychowawca;
- II zmiana 14:00 do 22:00 - 1 lub 2 wychowawców;
- III zmiana 22:00 do 06:00 - 1 wychowawca.

Natomiast w weekendy w formie 12 godzinnych dyżurów.

Z analizy grafików wynika, że opiekę w godzinach porannych w dni nauki szkolnej, zapewnia zazwyczaj jeden wychowawca w każdej placówce, natomiast opiekę w godzinach popołudniowych dwóch wychowawców. Dodatkowo w miarę potrzeb wychowawcy wspierani są przez pracowników zatrudnionych w Zespole. Opiekę w ciągu dnia w weekendy zapewnia zwykle wychowawca wspierany pracownikiem Zespołu.

Opieka nocna sprawowana jest zgodnie z zapisem § 11 ust. 2 rozporządzenia MPiPS w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, przez jednego wychowawcę w każdej z placówek. Jak wynika z informacji uzyskanych w trakcie kontroli od dyrektora placówek (zał. nr 3), każdy wychowawca rozpoczynający dyżur nocny sprawdza całą placówkę – pokoje, wejścia. W ciągu nocy wychowawcy sprawdzają przynajmniej dwukrotnie wszystkie pokoje w dowolnej godzinie. Placówki nie prowadziły dokumentacji potwierdzającej dokonanie trzykrotnych obchodów, z uwagi na monitoring zamontowany na korytarzach placówek. W opinii kontrolujących zasadne jest prowadzenie dokumentu potwierdzającego nocne obchody w formie np. zeszytu, który powinien zawierać: dzień tygodnia, datę, liczbę

obchodów, liczbę dzieci, godzinę obchodu, uwagi oraz podpis wychowawcy pełniącego dyżur.

Prawa i obowiązki wychowanków zawarte są w Regulaminach Organizacyjnych Placówek, a także określone w dokumencie pn. *Zasady w Naszym Domu* (zał. nr 4), który zawiera zbiór zasad panujących w placówkach m.in. podczas nauki, w czasie szkolnym, czasie wolnym od nauki szkolnej, podczas korzystania z mediów, a także określa ogólne zasady funkcjonowania placówek tj. cisza nocna obowiązuje od godz. 22:00, a dla młodszych dzieci 21:00; chłopcy nie wchodzi do pokoju dziewcząt, a dziewczęta do pokoju chłopców (wychowankowie podczas rozmowy z kontrolującymi, przyznali, że podoba im się takie rozwiązanie); łazienki są pojedyncze, korzystamy z nich pojedynczo; główne posiłki spożywamy w miarę możliwości wspólnie; włączamy się w dyżury i prace na terenie domu; szanujemy pracę własną i innych; dbamy o porządek w swoich pokojach. Ponadto dokument reguluje również kwestię używania telefonów komórkowych oraz wyjść wychowanków poza teren placówek.

Samodzielnie teren placówek może opuszczać młodzież od 14 r. ż., po wcześniejszym uzgodnieniu z wychowawcą. W dni wolne od nauki szkolnej młodzież może przebywać poza, najdłużej do 3 godzin, w dni nauki szkolnej 1 godzina. W indywidualnych przypadkach wychowawca może zarówno wydłużyć, jak i skrócić czas wyjścia. Młodzież wychodząca poza teren placówek musi wpisać się do *kart wyjść i wyjazdów*, gdzie zaznacza się datę i godzinę wyjścia i powrotu, treść, podpis wychowanka i podpis wychowawcy. W opinii kontrolujących, w celu zapewnienia nadzoru nad powrotami wychowanków, zasadne byłoby wprowadzenie modyfikacji polegającej na dodaniu kolumny, w której odnotowana zostanie godzina faktycznego powrotu wychowanka do placówki wraz z podpisem wychowawcy, który ten powrót stwierdza. Analiza dokumentu wykazała, że w kilku miejscach brak jest dat wyjścia oraz podpisu wychowawcy lub wychowanka (zał. nr 5). Ponadto należałoby ujednoczyć kwestię wyjść wychowanków tak, aby zapisy powyższych zasad były zawarte również w Regulaminie Organizacyjnym placówek.

Kwestię nagród i konsekwencji określone są w Regulaminach Organizacyjnych placówek. Wychowankowie mogą być nagradzani za: osiągnięcie dobrych i bardzo dobrych wyników w nauce; wzorowe zachowanie się w placówkach i poza nimi; udzielanie pomocy słabszym i młodszym. Nagrodami stosowanymi w placówkach są m. ni. wyróżnienie wobec całej placówki przez wychowawcę, nagroda rzeczowa do określonej kwoty pierwszeństwo uczestnictwa w wycieczkach, imprezach kulturalno-rozrywkowych itp., wsparcie pieniężne na wycieczki, imprezy organizowane przez szkołę, placówkę, wpis do Karty Pobytu Dziecka,

samodzielne zakupy, dodatkowe kieszonkowe lub wydłużony czas korzystania z komputera i telewizji.

Jeśli wychowanek narusza zasady panujące w placówce lub w inny sposób zachowuje się negatywnie, wychowawca ma prawo wyciągnąć konsekwencje, m. in.:

- za samowolne opuszczenie placówki - rozmowa wyjaśniająco-dyscyplinująca przeprowadzona przez wychowawcę-koordynatora, dyrektora z ustaleniami i podpisaniem kontraktu; zakaz uczestnictwa w imprezach organizowanych w placówkach i poza (w opinii kontrolujących należy określić przez jaki okres obowiązywać będzie zakaz- tydzień, miesiąc itp.); powiadomienie właściwego sądu rodzinnego, wpis do karty Pobytu Dziecka;
- kradzież – rozmowa wyjaśniająco-dyscyplinująca j. w., zwrot zagarniętego mienia lub wstrzymanie kieszonkowego, w ramach spłaty skradzionej rzeczy (należy doprecyzować powyższy zapis określając, do jakiej kwoty kieszonkowe może zostać zmniejszone oraz na jaki czas wstrzymane), powiadomienie policji w przypadku szczególnej kradzieży np. rzeczy bardzo wartościowej, jeżeli osoba winna nie dokona zwrotu na prośbę;
- celowe zniszczenie sprzętu, odzieży itp. – naprawa wyrządzonych szkód przez sprawcę lub rodziców (powyższy zapis należy ujednocilić z zapisami Regulaminu Kieszonkowego, który zakłada obniżenie kwoty kieszonkowego z przeznaczeniem na naprawę szkody);
- niewypełnianie obowiązków – ograniczenie przywilejów np. nie korzystanie z komputera i telewizji (należy doprecyzować na jaki okres może zostać nałożona kara).

Wychowanek ma prawo odwołać się do wychowawcy-koordynatora lub dyrektora placówki od konsekwencji, którą uważa za niesłuszną. W/w są zobowiązani do rozpatrzenia i podjęcia stosowanych decyzji w terminie 7 dni, w wyjątkowo trudnych sprawach 14 dni.

Szczegóły dotyczące nagród i konsekwencji stosowanych w placówkach zawiera Regulamin (zał. nr 2).

Ważne kwestie dotyczące dnia codziennego w placówkach zapisywane są Zeszycie Informacji (zał. nr 6) oraz specjalnie przeznaczonym do tego celu kalendarzu (zał. nr 7). Wpisy w w/w dokumentach dotyczą m. in. konsekwencji nakładanych na wychowanków, spraw szkolnych, medycznych, urlopowań itp. Jak wynika z informacji przekazanych przez dyrektora placówek, każdy rozpoczynający dyżur wychowawca musi zapoznać się z wpisami

w dokumentach. W celu usprawnienia procesu opiekuńczo – wychowawczego wychowawcy z placówek, pedagog oraz pracownik socjalny uczestniczą w Zespołach wychowawców, podczas których omawiane są ważne sprawy wychowanków, sprawy bieżące oraz sprawy organizacyjne placówek. Z każdego spotkania zostaje sporządzany Protokół z posiedzenia Zespołu Wychowawców w dniu (zał. nr 8, 9). Z analizy protokołów wynika, że w 2019 odbyło się 7 zespołów, w 2018 – 6, w 2017 – 9. Zespoły zwoływane są według uznania, w zależności od potrzeb.

Jak wynika z informacji zawartej w załączniku do kontroli nr I cz. II, a także z dokumentacji, wszyscy wychowankowie umieszczeni w placówkach sprawiają problemy wychowawcze, które bezpośrednio związane są z brakiem poczucia własnej wartości, zaburzeniami więzi, zaburzeniami emocjonalnymi. Wychowawcy placówek oraz pracownicy Zespołu starają się dawać emocjonalne wsparcie, doceniać podejmowany przez dzieci trud, rozwijać zdolności i zainteresowania wychowanków, dawać możliwości odreagowania negatywnych emocji itp. Szczegóły dotyczące trudności wychowawczych sprawianych przez wychowanków oraz działania podejmowane przez placówki zawiera w/w załącznik. Z wychowankami sprawiającymi częste problemy jako środek wychowawczy spisywane zostają *Kontrakty* (zał. nr 10), zawierające podpisy dyrektora, wychowawcy oraz wychowanka.

Z analizy dokumentacji oraz informacji zawartych w zał. nr I cz. II wynika, że w kontrolowanym okresie usamodzielniało się 8 wychowanków z placówek, w tym: 4 w 2018 r. i 4 w 2019 r. W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentacje usamodzielnionych wychowanków. Wszyscy wychowankowie mieli opracowane Indywidualne Programy Usamodzielnienia oraz wybranych opiekunów usamodzielnienia, jednak w 5 przypadkach przekroczono termin wyboru opiekuna usamodzielnienia określony w art. 145 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto również 2 wychowanków przebywających w Placówce Nr 2, którzy ukończyli 17 r. ż nie ma wybranych opiekunów usamodzielnienia, co jest niezgodnie z w/w art.

W dwóch przypadkach dokonano modyfikacji IPU, zmiany dotyczyły zmiany terminu usamodzielnienia oraz wcześniejszego opuszczenia placówki i wynajęcia mieszkania. Wsparcie jakie udzieliły placówki usamodzielnianym wychowankom zawiera w/w załącznik do kontroli nr 1 cz. II.

Zgodnie z art. 37 ust. 2 osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może w niej przebywać za zgodą (...) dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli: uczy się w szkole,

w uczelni (...). Na dzień kontroli w Placówce Nr 1 przebywała 1 pełnoletnia wychowanka, spełniająca powyższe warunki, która jest w trakcie procesu usamodzielniania.

Podczas kontroli przeanalizowano dokumentację w/w wychowanków dotyczącą procesu usamodzielniania, która zawierała m.in.: oświadczenia wychowanka o wskazaniu opiekuna usamodzielniania wraz z jego oświadczeniem o wyrażeniu zgody na pełnienie tej funkcji, a także indywidualne programy usamodzielniania, które przedstawiono do akceptacji przez dyrektora PCPR właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że Placówki „Nasz Dom Nr 1” i „Nasz Dom Nr 2” w sposób odpowiedni zapewniają dzieciom i młodzieży opiekę i wychowanie, zgodnie ze standardami określonymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz rozporządzeniu w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Zadanie realizowane jest prawidłowo z uchybieniami. Uchybienia dotyczą: przekroczenia terminów wyboru opiekuna usamodzielniania. Ponadto Regulaminy Organizacyjne placówek również należy zmodyfikować zgodnie z sugestiami zawartymi w niniejszym wystąpieniu.

2. Działania placówki na rzecz utrzymywania przez dzieci kontaktów z rodziną.

Sytuacja prawna wychowanków umieszczonych w placówkach przedstawia się następująco:

- Placówka „Nasz Dom Nr 1” – w stosunku do 1 wychowanki rodzice mają ograniczoną władzę rodzicielską; 8 wychowanków zostało zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego; w przypadku dwuosobowego rodzeństwa rodzice są pozbawieni władzy rodzicielskiej, jednak matka złożyła stosowny wniosek do sądu o odzyskanie praw do dzieci; w odniesieniu do dwuosobowego rodzeństwa matka jest pozbawiona władzy rodzicielskiej natomiast ojciec ma ograniczoną; troje dzieci przebywa w placówce na podstawie postanowienia sądu o tymczasowym umieszczeniu w pieczy zastępczej;
- Placówka „Nasz Dom Nr 2” – spośród dzieci przebywających w placówce 4 ma uregulowaną sytuację prawną, przy czym 3 zostało zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego, natomiast w przypadku jednej wychowanki postanowienie sądu jest w trakcie uprawomocnienia; w przypadku pozostałych 10 dzieci sytuacja prawna nie jest uregulowana z uwagi na fakt, że albo jedno z rodziców nie żyje a drugie ma ograniczenie władzy rodzicielskiej, albo jedno jest pozbawione praw, drugie ma ograniczone, a sąd nie widzi podstaw do pozbawiania władzy rodzicielskiej;

Z informacji zawartych w zał. nr 1 cz. III wynika, że placówki dotychczas nie składały do sądów wniosków, o których mowa w art. 100 ust. 4 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj.: dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej składa do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej). Z analizy dokumentacji wynika, że obowiązek ten dotyczy trzyosobowego rodzeństwa oraz 17 letniej wychowanki umieszczonych w Placówce Nr 2.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika jednak, że w przypadku rodzeństwa placówka na bieżąco informowała sąd o skomplikowanej sytuacji rodzinnej ze względu na niepełnosprawność intelektualną matki wychowanek. Sąd zlecił badanie w OZSS w Kielcach, w którym specjaliści orzekli, że matka dzieci, nawet przy wsparciu instytucjonalnym nie będzie w stanie wykonywać władzy rodzicielskiej nad nimi. W związku z powyższym sąd na posiedzeniu w dniu 29.01.2019 r. (17 miesięcy po umieszczeniu dzieci w placówce) stwierdził brak podstaw do pozbawienia matki władzy rodzicielskiej ze względu na więzi emocjonalne z dziećmi, ale utrzymał ograniczenie władzy rodzicielskiej poprzez umieszczenie dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Postanowienie sądu uprawomocniło się 20.02.2019 r., w związku z tym placówka nie występowała już do sądu w myśl art. 100 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Natomiast w przypadku 17- letniej wychowanki, która jest w ciąży, w dniu 19.09.2019r. (na miesiąc przed terminem określonym w art.100 w/w ustawy) odbyło się posiedzenie zespołu ds. okresowej sytuacji dziecka, na którym ustalono, że z uwagi na niestabilną sytuację rodzinną wskazane jest, aby dziewczyna do pełnoletności pozostała w placówce. Powyższe ustalenia zostały skonsultowane również z matką wychowanki, kuratorem rodzinnym, asystentem rodziny i psychologiem z MOS. Ustalenia zespołu zostały przesłane do sądu. W tej sytuacji placówka nie wysłała ponownego wniosku w myśl z art. 100 w/w ustawy.

Zgodnie z art. 93 ust. 4 pkt 3 i 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań placówki należy umożliwianie dzieciom kontaktu z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej oraz podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny. Jak wynika z dokumentacji, a także z rozmów przeprowadzonych z dziećmi w trakcie kontroli, placówki umożliwiają wychowankom kontakty z rodzicami oraz osobami bliskimi. Zabiegają również o to, aby rodzice utrzymywali kontakt ze swoimi

dziećmi, zarówno podczas odwiedzin w placówce, poprzez kontakt telefoniczny, jak i urlopowanie.

W większości przypadków osobiste spotkania dzieci z rodzicami lub osobami bliskim są bardzo nieregularne. Bywają okresy, gdy dzieci odwiedzane są trzy razy w miesiącu, a są i takie, że przez kilka miesięcy nie spotykają się z nimi wcale. Spośród wychowanków Placówki Nr 1: 3 utrzymuje regularne kontakty z mamą; 2 z dziadkami; 4 ma sporadyczny kontakt z matką; 6 wychowanków nie utrzymuje żadnych kontaktów z rodzicami; 4 z nich ma kontakt z osobami bliskimi. Spośród wychowanków Placówki Nr 2 – regularny kontakt z mamą ma 2 dzieci; 2 ma kontakt z osobami bliskimi; nieregularne kontakty z rodzicami ma 5 dzieci; sporadyczny kontakt z rodziną utrzymuje 3 wychowanków.

Informacje o kontaktach rodziców/bliskich z wychowankami odnotowywane są w karcie pn. „*częstotliwość kontaktów*” (zał. nr 11), która zawiera: imię i nazwisko dziecka/rodzeństwa, datę i godzinę, dane osoby odwiedzającej/urlopującej/telefonującej, notatkę (forma kontaktu) i podpis. Kontakty nadzorowane są przez wychowawców pracujących w placówce. Najczęstszą formą kontaktów odnotowywaną w karcie są odwiedziny w placówce lub rozmowa telefoniczna. Ponadto osoby odwiedzające dzieci w placówkach za zgodą dyrektora oraz podpisaniu stosownego oświadczenia (zał. nr 12) mogą zabrać dzieci np. na spacer. Dodatkowe informacje nt. kontaktów wychowanków z osobami bliskimi zawarte są także w *Karcie pobytu dziecka w obszarze „Relacje dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi dziecku”*.

Analiza dokumentacji wykazała, że urlopowania dzieci do domu rodzinnego odbywają się za zgodą sądu. Zgody sądu lub ich brak znajdują się w aktach wychowanków (zał. nr 13). Dodatkowo osoba, która posiada zgodę na urlopowanie podpisuje stosowne oświadczenie zobowiązując się do zapewniania właściwej opieki i bezpieczeństwa oraz odwiezienie dziecka do placówki w wyznaczonym terminie. Oświadczenie to zawiera również imię i nazwisko dzieci, sygnaturę akt, datę zabrania dzieci/planowany powrót, datę ich przyrowadzenia oraz podpis urlopującego (zał. nr 14).

Z dokumentacji wynika, że za zgodą sądu urlopowanych do rodziców lub osób bliskich jest 11 wychowanków, w tym: 4 z Placówki Nr 1 i 7 z Placówki Nr 2.

W trakcie kontroli przeanalizowano również dokumentację dotyczącą zasadności dalszego pobytu wychowanków w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z art. 135-136 ustawy w placówce opiekuńczo-wychowawczej zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, ocenia sytuację umieszczonego w niej dziecka w celu:

- - ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;

- analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną,
- modyfikowania planu pomocy dziecku,
- monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie,
- oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb,
- oceny możliwości powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia go w rodzinnej pieczy zastępczej,
- informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, przepisów ustawy o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej.

Ocena sytuacji dziecka powinna być dokonana z zachowaniem terminów określonych w art. 138 ust. 1 ustawy tj.: nie rzadziej niż co pół roku, a w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co trzy miesiące. Zgodnie z art. 138 ust. 2, po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka wnioski dotyczące zasadności dalszego pobytu dzieci w placówkach powinny zostać przesłane do właściwego sądu.

Z analizy dokumentacji w w/w zakresie wynika, że posiedzenia stałego zespołu ds. oceny sytuacji dziecka w kontrolowanym okresie odbywały się co pół roku dla każdego wychowanka przebywającego w placówkach. Zwrócono uwagę, że pierwsze posiedzenie zespołu w stosunku do nowoprzyjętych wychowanków odbywa się dopiero po pół roku ich pobytu w placówce. Dyrektor placówek wyjaśniła, że spotkania takie odbywają się w ciągu kilku dni po przyjęciu dziecka, jednak nigdy nie były protokołowane. W związku z powyższym osoby kontrolujące zasugerowały, aby z chwilą omówienia bieżącej sytuacji dziecka przyjętego do pieczy spisać protokół, w którym będzie pierwsza ocena zasadności pobytu wychowanka w placówce.

W posiedzeniach zespołu uczestniczą zazwyczaj: dyrektor placówek, pedagog, koordynatorzy, pracownik socjalny oraz opiekun IPPD (zał. nr 15). Sporadycznie w spotkaniach zespołu biorą udział przedstawiciele PCPR, sądu, a także jednostek organizujących pracę z rodziną, ośrodka adopcyjnego, instytucji oświatowych. Zgodnie z protokołem podczas posiedzenia zespołu omawiana jest aktualna sytuacja rodzinna oraz stosowane metody pracy z rodziną, sytuacja wychowawcza i edukacyjna dziecka, oceniany jest stan zdrowia i aktualne potrzeby wychowanka, a także dokonywana jest ocena możliwości związanych z przyszłością dziecka, w tym zasadność dalszego pobytu w placówce (zał. nr 16). Wpisy w protokołach odzwierciedlają bieżącą sytuację

wychowanków, co w opinii osób kontrolujących w pełni stanowi ocenę sytuacji dziecka zgodnie z przepisami ustawy.

Ustalenia zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przesyłane są do sądu zgodnie z art. 138 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zał. nr 17). Z analizy dokumentacji oraz informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że pobyt w placówkach jest zasadny dla wszystkich wychowanków w nich przebywających.

Z informacji zawartych w załączniku nr 1 cz. III wynika, że w kontrolowanym okresie nie miały miejsca posiedzenia w trybie pilnym.

Podsumowując stwierdzić należy, że zadanie dotyczące działań placówki na rzecz utrzymywania przez dzieci kontaktów z rodziną realizowane jest prawidłowo. Wychowankowie placówki mają możliwość kontaktów z rodziną oraz osobami bliskimi zarówno na terenie placówki, jak również poprzez urlopowania do domu rodzinnego za zgodą sądu.

Zadanie dotyczące funkcjonowania zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka oraz dokonywania oceny zasadności dalszego pobytu dzieci w placówce realizowane jest prawidłowo. Dokonywana okresowa ocena sytuacji dzieci jest zgodna z przepisami ustawy.

3. Zaspokajanie potrzeb dzieci i respektowanie ich praw.

Podczas kontroli przeprowadzono oględziny placówek, z których sporządzono protokoły (zał. nr 18, 19), a także rozmawiano z wychowankami placówek. Dzieci pozytywnie wypowiadały się na temat warunków oraz jakości usług opiekuńczo-wychowawczych świadczonych przez placówki.

Zgodnie z § 18 rozporządzenia MPiPS z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720), placówka zaspakaja potrzeby dzieci, poprzez zapewnienie im:

- **pokoje mieszkalnych** - placówki w Ostrowcu Św. zapewniają wychowankom pokoje mieszkalne:
 - Placówka „Nasz Dom Nr 1” – łącznie 10 pokoi mieszkalnych, w tym: 3 jednoosobowe, 5 dwuosobowych, 2 czteroosobowe;
 - Placówka „Nasz Dom Nr 2” – łącznie 6 pokoi mieszkalnych w tym: 1 jednoosobowy, 2 dwuosobowe, 3 trzyosobowe.

Wszystkie pokoje są odpowiednio wyposażone tj.: łóżka piętrowe z szufladami na pościel lub tapczany, szafy ubraniowe, szafki, komody, biurka z krzesłami, półki, regały na

książki, gry i zabawki. Pokoje są właściwie oświetlone, a ich powierzchnia zapewnia przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia. W pokojach znajdowały się rzeczy osobiste wychowanków m.in.: ubrania, kosmetyki, zdjęcia, prace plastyczne, zabawki, książki, puzzle itp. W oknach zawieszono firanki i zasłony, na parapetach umieszczono kwiaty, a na podłogach dywany. Łóżka i tapczany przykryte były kolorowanymi kocami. W trakcie oględzin w pokojach było czysto. W Placówce Nr 2 zamontowana jest winda, która w razie konieczności umożliwia poruszanie się osobom niepełnosprawnym;

- **łazienek z miejscem do prania i suszenia rzeczy osobistych i toalet, w ilości umożliwiającej korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny** – każda z placówek dysponuje łazienkami oraz toaletami w ilości umożliwiającej korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny, tj.: Placówka Nr 1 – 3 łazienki i 4 toalety, Placówka Nr 2 - 2 łazienki i 4 toalety. Łazienki zostały odpowiednio wyposażone w prysznic lub wannę, umywalki z szafkami, lustra, szafki lub półki do przechowywania kosmetyków i środków higieny osobistej, wieszaki na ręczniki, kosze na pranie oraz osobne toalety z dostępem do umywalk. W łazienkach znajdowały się także pralki oraz przenośne suszarki. Dodatkowo w Placówce Nr 2 znajdują się osobne pomieszczenie do prania i suszenia odzieży;
- **miejsca do nauki** – wychowankowie mogą uczyć się w swoich pokojach przy biurku. Ponadto mają możliwość nauki we wspólnych pomieszczeniach tj.: świetlice, pokój gościnny lub jadalnie. Dodatkowe pomieszczenia, które mogą być wykorzystane dla zapewniania wychowankom większego spokoju i ciszy podczas odrabiania lekcji lub nauki to pokój psychologa, pedagoga lub pokój przy gabinecie pielęgniarki;
- **miejsca do przygotowywania posiłków, zapewniającego odpowiednie warunki do przechowywania i obróbki żywności** – w każdej z placówek znajdują się aneks kuchenny, odpowiednio wyposażony w meble oraz podstawowy sprzęt AGD tj.: kuchenki, mikrofalę, lodówki, zmywarki, czajniki elektryczne. Starsi wychowankowie sami przygotowują sobie posiłki, natomiast młodsi przy pomocy wychowawców. Dzieci dodatkowo uczą się przygotowywania prostych posiłków i przekąsek podczas zajęć kulinarnych prowadzonych przez wychowawców;
- **wspólnej przestrzeni mieszkalnej, w której można spożywać posiłki, stanowiącej miejsce spotkań i wypoczynku** – w każdej z placówek znajduje się miejsce stanowiące

wspólną przestrzeń dla wychowanków, gdzie mogą spożywać posiłki, spędzać razem czas i odpoczywać tj.:

- Placówka Nr 1: świetlica z wyjściem na taras, w której znajduje się kanapa, regał z książkami, płytami, gramy i zabawkami, pufy, 2 stanowiska komputerowe, telewizor, xbox; sala wyposażona w stoły, krzesła i sofę gdzie można organizować wspólne uroczystości; jadalnia połączona z aneksem kuchennym; sala rekreacyjno-sportowa zagospodarowana na strychu gdzie znajduje się stół do ping ponga oraz piłkarzyki; pokój gościnny, gdzie wychowankowie mogą spędzać czas z odwiedzającymi ich rodzicami lub osobami bliskimi;
- Placówka Nr 2: świetlica, w której znajdują się sofa, krzesła, pufy, regał z zabawkami, maskotkami, gramy i książkami, telewizor, kolumny nagłaśniające, światła stereo i kula disco; sala zabaw przeznaczona głównie dla młodszych dzieci, w której znajduje się suchy basen z kulkami, sofę, telewizor, regał z zabawkami; pokój gościnny będący miejscem spotkań wychowanków z rodzicami lub osobami bliskimi; pokój pedagoga, w którym znajdują się stanowiska komputerowe, stoliki i krzeselka, narożnik, projektor, pomoce edukacyjne i zabawki, gitary.

Wszystkie pomieszczenia są odpowiednio wyposażone oraz estetycznie urządzone. Ponadto wychowankowie mogą spędzać czas i odpoczywać na zewnątrz budynku, gdzie znajdują się ogrodzony teren z altanką, miejscem na ognisko lub grilla, plenerową siłownią, piaskownicą, siatką do gry;

- **wyżywienia dostosowanego do potrzeb rozwojowych, kulturowych, religijnych oraz stanu zdrowia dziecka i dostępu przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów** – dzienna stawka żywieniowa na jednego wychowanka w obu placówkach wynosi 13 zł. Placówki zapewniają wychowankom 5 posiłków dziennie: śniadanie, II śniadanie, obiad z dwóch dań, podwieczorek i kolację. obiady przygotowywane są przez kuchnię ogólną, należącą do Zespołu Placówek, natomiast pozostałe posiłki wychowankowie przy pomocy wychowawców przygotowują w aneksach kuchennych. Ponadto wychowankowie pomagają w kuchni. Po analizie jadłospisów za okres 25.09-30.11.2019, kontrolujący stwierdzili, że posiłki są zróżnicowane i urozmaicone. Wychowankowie, z którymi rozmawiano potwierdzili, że posiłki są smaczne i w odpowiedniej ilości i że wspólnie z wychowawcami przygotowują poczęstunki np.: torty, ciastka, sałatki, desery. Dodatkowe produkty żywnościowe znajdują się w aneksach kuchennych, do których wychowankowie mają dostęp przez całą dobę. W trakcie oględzin w lodówkach były produkty spożywcze, z których

wychowankowie mogli przygotowywać sobie posiłki m.in.: masło, wędlina, ser żółty, pasztet, papryka, sałatka śledziowa, paprykarz, dżemy, ketchup, musztarda, mleko. W szafkach znajdowały się produkty suche m.in.: herbata, cukier, płatki, chrupki kukurydziane, kisiel; na blatach napoje oraz owoce, a w chlebakach pieczywo;

- **dostępu do opieki zdrowotnej, a także produktów leczniczych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych wraz z pokryciem udziału środków własnych dziecka – do wysokości limitu przewidzianego w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych** – wychowankowie placówek mają zapewniony dostęp do opieki zdrowotnej. Opiekę lekarza pierwszego kontaktu zapewnia Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Gomed” w Ostrowcu Św. Wychowankowie przebywający aktualnie w placówkach korzystali/korzystają z konsultacji lekarzy specjalistów, tj.: stomatologa, ortopedy, okulisty, psychiatry, dermatologa, ginekologa, alergologa, laryngologa, endokrynologa, kardiologa, neurologa, ortodonta, a także z poradni specjalistycznych m.in. rehabilitacyjnej, chirurgicznej, gastrologicznej, psychiatrycznej, nefrologicznej, hematologii onkologicznej, wad postawy i in. Spośród aktualnie przebywających w placówkach wychowanków – sześcioro z Placówki Nr 1 oraz dziewięcioro z Placówki Nr 2 przebywało w szpitalach. Szczegółowe informacje dotyczące schorzeń, na które leczone są dzieci oraz przyczyn ich pobytu w szpitalach zawiera załącznik nr 1 cz. IV. Wychowankowie placówek zgodnie z indywidualnymi potrzebami korzystają z produktów leczniczych, w tym leków oraz wyrobów medycznych tj.:

- Placówka „Nasz Dom Nr 1” – 4 dzieci zażywa leki na stałe, 3 przyjmuje leki psychotropowe, 1 dziecko korzysta z wkładek ortopedycznych oraz 1 dziecko ma zaleconą dietę lekkostrawną;
- Placówka „Nasz Dom Nr 2” - 5 dzieci zażywa leki na stałe, 1 przyjmuje leki psychotropowe, 4 dzieci korzysta z wkładek ortopedycznych, 1 dziecko z kuli, 1 dziecko z ortezy oraz 5 dzieci ma zaleconą dietę lekkostrawną.

W placówkach przebywa łącznie 3 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością (oznaczenia 01-U, 10-N), natomiast w stosunku do jednej wychowanki na dzień kontroli placówka wystąpiła o wydanie orzeczenia z powodu częstych pobytów w szpitalu.

W placówkach dla każdego wychowanka prowadzona jest przez pielęgniarkę dokumentacja medyczna potwierdzająca objęcie wychowanków opieką zdrowotną zgodnie z ich potrzebami. W dokumentacji 10 wychowanków, których teczki sprawdzono

znajdowały się m.in.: zaświadczenia lekarskie, książeczki zdrowia, karty leczenia szpitalnego, wyniki badań laboratoryjnych, zaświadczenia o przebytych leczeniach, wyniki konsultacji specjalistycznych, orzeczenia o niepełnosprawności, zeszyty wizyt u lekarzy, karty szczepień, skierowania na badania, dane kontaktowe do poradni specjalistycznych i in. W aktach osobowych wychowanków znajdują się oświadczenia podpisane przez rodzica/opiekuna prawnego upoważniające pielęgniarkę lub dyrektora placówki do podejmowania wszelkich działań oraz decyzji związanych ze zdrowiem dziecka (zał. nr 20). Dla każdego dziecka po przyjęciu do placówki opracowano „Diagnozę zdrowotną” (zał. nr 21). Dokument sporządzany jest przez pielęgniarkę. Informacje o stanie zdrowia wychowanków odnotowywane są również w karcie pobytu wychowanka w obszarze *stan zdrowia dziecka* (zał. nr 22), wpisy uzupełniane są nie rzadziej niż co miesiąc. W kartach odrębnie odnotowywane są także terminy ważniejszych wizyt i konsultacji lekarskich (zał. nr 23);

- **dostępu do zajęć wychowawczych, kompensacyjnych, a także terapeutycznych i rewalidacyjnych, o ile takie są wskazane dla dzieci, a także dostępu do udziału w zajęciach pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych** – wszystkie dzieci wymagające pomocy w wyrównywaniu braków edukacyjnych uczestniczą w zajęciach wyrównawczych zarówno w placówce, jak i w szkołach, do których uczęszczają. Zajęcia terapeutyczne, rewalidacyjne i kompensacyjne realizowane są głównie w ramach zajęć szkolnych. W placówkach natomiast prowadzone są różne formy terapii zajęciowej m.in.: zajęcia manualne, dekoracyjno-plastyczne, muzyczne, sportowe, ogrodnicze, kulinarne, bibliotekarskie. Ponadto specjaliści zatrudnieni w placówkach tj. pedagog i psycholog zapewniają wychowankom wsparcie terapeutyczne i pomoc poprzez m.in.: rozmowy indywidualne, zajęcia grupowe, treningi rozwoju kompetencji społecznych, treningi zastępowania agresji, gry i zabawy integracyjne, muzykoterapię, bajki terapeutyczne. Szczegółowe informacje w w/w zakresie zawiera załącznik nr 1 cz. IV. Wychowankowie uczestniczą także w zajęciach poza placówką tj.:

- Placówka „Nasz Dom Nr 1”: hipoterapia (1), zajęcia sportowe w szkole (3), zajęcia świetlicowe (2), fitness (1);
- Placówka „Nasz Dom Nr 2”: hipoterapia (1), zajęcia sportowe w szkole (1), zajęcia świetlicowe (10), zajęcia artystyczno-plastyczne w bibliotece (2), spotkania harcerskie (1), schola parafialna (7), zespół muzyczny przy parafii (2).

Jak wynika z informacji sporządzonej przez dyrektora, placówki w ciągu całego roku organizują dla wychowanków różnego rodzaju wycieczki, wyjścia, spotkania, zdarzenia

tematyczne i okolicznościowe (zał. nr 24). Organizowane są również wyjazdy wakacyjne oraz feryjne (zał. nr 25). Dla dzieci, które na czas wakacji lub ferii pozostają w placówkach wychowawcy organizują różne formy spędzania czasu np.: spacery, wycieczki, zajęcia sportowe, kino, basen, teatrzyk, wyjścia na sanki i łyżwy itp. Wszystkie dodatkowe wydarzenia jakie mają miejsce w placówkach oraz poza placówkami np.: święta, urodziny, wizyty gości, komunie święte, pasowania na przedszkolaków, rozgrywki sportowe, turnieje, rajdy, kiermasze, występy artystyczne i in. dokumentowane są w „Kronikach”, które poza opisem zawierają także fotorelację;

- **odzieży, obuwia i innych przedmiotów osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb, zabawek odpowiednich do wieku rozwojowego dziecka, środków higieny osobistej, podręczników, pomocy i przyborów szkolnych** – wszyscy wychowankowie zaopatrywani są w odzież, obuwie oraz bieliznę. W zależności od wieku, starsi wychowankowie sami dokonują zakupów, a młodsi wraz z wychowawcą. Część garderoby, w którą zaopatrzeni są wychowankowie pozyskiwana jest od darczyńców, jednak jak wynika z rozmowy z dyrektorem, są to produkty niskiej jakości i nie wszystkie są przekazywane dzieciom. Odzież i bielizna znajdowały się w szafach ubraniowych, w pokojach wychowanków, natomiast obuwie oraz odzież wierzchnia w szatni. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że placówki przeznaczyły na zakup odzieży, obuwia, bielizny i innych przedmiotów osobistego użytku, dla jednego wychowanka w roku 2018: Placówka Nr 1 – 691,65 zł, Placówka Nr 2 - 568,00 zł, co średnio w przeliczeniu na jednego wychowanka stanowi odpowiednio kwotę 57,64 zł oraz 47,33 zł miesięcznie. Biorąc pod uwagę powyższe, zdaniem osób kontrolujących środki jakie placówki przeznaczają na wyposażenie wychowanków są bardzo niskie i są niewystarczające na zaspokojenie potrzeb dzieci w tym zakresie, odpowiednio do ich potrzeb i wieku. Należy zatem rozważyć możliwość zwiększenia kwoty przeznaczanej na zakup odzieży dla wychowanków.

Placówki prowadzą „Karty wyposażenia” (zał. nr 26), w których odnotowywane są informacje kiedy, jaką odzież, bieliznę lub obuwie otrzymują wychowankowie. W dokumentacji dzieci znajdowały się także faktury potwierdzają zakup odzieży, obuwia lub bielizny. Wychowankowie zaopatrzeni są także w środki higieny osobistej w zależności od indywidualnych potrzeb tj.: mydło lub żel pod prysznic, pastę do zębów, szampony, dezodoranty, szczoteczki do mycia zębów, chusteczki higieniczne i in., a w przypadku młodszych dzieci pampersy i środki pielęgnacji. Większość wychowanków przechowuje środki w szafkach w swoich pokojach, a niektórzy wychowankowie

w szafkach w łazienkach. Ponadto wychowankowie mają dostęp do środków do prania i sprzątanania. Dyrektor zapewniła, że wszyscy wychowankowie zostali wyposażeni w komplet książek, pomocy i przyborów szkolnych, co w rozmowach z osobami kontrolującymi potwierdzili sami wychowankowie. Placówki dysponują zabawkami odpowiednimi do wieku rozwojowego wychowanków;

- **kieszonkowego (kwoty pieniężnej do dysponowania dla dzieci pow. 5 r. ż., nie niższą 1% i nie wyższą niż 8% kwoty 1000 zł. ustalonej przez dyrektora placówki co miesiąc)** – zgodnie z „Regulaminem przyznawania kieszonkowego” (zał. nr 27) wszyscy wychowankowie, również dzieci poniżej 5 r. ż. otrzymują kieszonkowe, jeśli przebywają w placówce co najmniej 1 miesiąc. Aneks z dn. 5.09.2019 r. (zał. nr 28) kwoty przyznawanego kieszonkowego zostały zróżnicowane ze względu na wiek tj.: dzieci do 4 r.ż. – 15 zł, dzieci do 5 r. ż. - 20 zł, dzieci w wieku 6 lat – 20 zł, wychowankowie w wieku 7 – 9 lat – 30 zł, wychowankowie w wieku 10 – 12 lat – 35 zł, wychowankowie w wieku 13 – 15 lat – 40 zł, wychowankowie w wieku 16 – 18 lat – 50 zł, wychowankowie pobierający wynagrodzenie za praktyki zawodowe – 40 zł. W Regulaminie określono także w jakich sytuacjach kwota kieszonkowego jest zmniejszana lub zawieszana oraz wskazano, że kieszonkowe może być podwyższone w sytuacji gdy zauważa się pozytywne zmiany w zachowaniu wychowanka i jego stosunku do nauki. W opinii osób kontrolujących wskazane jest określenie w Regulaminie, do jakiej kwoty kieszonkowe może zostać zwiększone lub zmniejszone w konkretnej sytuacji oraz na jaki czas może zostać zawieszona wraz z informacją, w jakiej kwocie i kiedy nastąpi wypłata wstrzymanego kieszonkowego z zachowaniem standardu, o którym mowa w rozporządzenia ws. instytucjonalnej pieczy zastępczej tj.: wysokość kieszonkowego nie może być niższa niż 1% i nie wyższa niż 8% kwoty, o której mowa w art. 80 ust 1 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto niezasadne jest określenie kwoty 40 zł kieszonkowego wychowankom pobierającym wynagrodzenie za praktyki zawodowe, czyli mniej o 10 zł od kwoty przyznawanej wychowankom w wieku 16-18 lat, co może być przez nich odbierane jako niesprawiedliwe traktowanie. W związku z powyższym zapis ten należy usunąć z Regulaminu Kieszonkowego. Ostateczne kwoty kieszonkowego na dany miesiąc określane są zarządzeniem dyrektora wraz z uzasadnieniem w jakiej kwocie i za co kieszonkowe jest zmniejszane lub zwiększane (zał. nr 29). Zgodnie z regulaminem oraz informacją pisemną przygotowaną przez dyrektor (zał. nr 30) kieszonkowe pobierają wychowawcy, którzy dokonują wypłat bezpośrednio wychowankom (zał. nr 31). Odbiór

kieszonkowego wychowankowie potwierdzają podpisem na listach-kartach oszczędnościowych (zał. nr 32). W dokumentacji dzieci znajdowały się także oświadczenia, w których wychowankowie wyrażają zgodę na przechowywanie kieszonkowego przez wychowawcę (zał. nr 33). W rozmowie wychowankowie potwierdzili, że mogą swobodnie dysponować swoim kieszonkowym i przeznaczają je na własne wydatki. W przypadku młodszych dzieci kieszonkowym dysponują wychowawcy;

- **dostępu do nauki, w tym również w szkołach usytuowanych poza miejscowością, w której znajduje się placówka oraz w systemie nauczania indywidualnego i opłatę za pobyt w bursie lub internacie, jeżeli dziecko uczy się poza miejscowością, w której znajduje się placówka, a także pomocy w nauce, w szczególności przy odrabianiu zadań domowych** – wychowankowie placówek mają zapewniony dostęp do nauki na różnych poziomach nauczania tj.: przedszkole – 3 wychowanków, szkoła podstawowa – 15 wychowanków (w tym: 5 w MOS i 1 w MOW), szkoła branżowa – 6 wychowanków, technikum – 3 wychowanków, liceum ogólnokształcące – 2 wychowanków. Najmłodszy 2-letni wychowanek z Placówki Nr 1 nie jest objęty obowiązkiem przedszkolnym ze względu na wiek. Szczegółowe informacje nt. szkół, do których uczęszczają wychowankowie poszczególnych placówek zawiera załącznik nr 1 cz. IV.

Spośród wychowanków przebywających w placówkach 15 posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (w tym: 10 z Placówki Nr 1 i 5 z Placówki Nr 2), 4 wychowanków posiada opinię psychologiczno-pedagogiczną w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych (w tym: 1 z Placówki Nr 1 i 3 z Placówki Nr 2). W placówkach nie ma wychowanków posiadających nauczanie indywidualne. Wychowankom w nauce oraz bieżącym odrabianiu prac domowych pomagają wychowawcy, pedagog i wolontariusze. Z wolontariuszami placówki zawierają stosowne „Porozumienia o współpracy” (zał. nr 34). W ramach porozumienia wolontariusze pomagają w nauce i odrabianiu lekcji, organizowaniu czasu wolnego, wspierają przy organizacji spotkań okolicznościowych;

- **opłatę za pobyt w bursie lub internacie oraz pokrycia kosztów przejazdu do i z miejsca uzasadnionego pobytu poza placówką** - placówki zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku nr 1 cz. IV, pokrywają koszty dojazdu wychowanków głównie do szkół w ŚHP, MOS i MOW. Placówki pokrywają także opłaty za pobyt 10 wychowanków w bursach/internatach, w wysokości od ok. 360 zł do 500 zł miesięcznie. Ponadto wszystkim wychowankom placówki opłacają leki, wyposażenie oraz ponoszą opłaty dodatkowe np.: za wycieczki, bilety, składki szkolne;

- **respektowania praw dziecka** - prawa dziecka zamieszczone są w każdej z placówek w miejscu dostępnym dla dzieci w formie kolorowych plakatów (zał. nr 35) oraz w Regulaminie Organizacyjnym. Wychowankowie informowani są o swoich prawach podczas rozmów z wychowawcami oraz dyrektorem po przyjęciu do placówki. Prawa oraz obowiązki są także na bieżąco przypominane dzieciom w trakcie pobytu w placówkach.

Placówki realizując swoje zadania współpracują z różnymi instytucjami w szczególności: powiatowymi centrami pomocy rodzinie i ośrodkami pomocy społecznej właściwymi ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu rodziców biologicznych dziecka, Świętokrzyskim Ośrodkiem Adopcyjnym, szkołami, do których uczęszczają dzieci, sądami rodzinnymi, kuratorami sądowymi oraz innymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny. Wśród trudności i problemów, z jakimi borykają się placówki w realizacji swoich zadań wskazano m.in.: trudności finansowe, natężenie problemów wychowawczych i trudności we współpracy ze środowiskiem rodzinnym wychowanków, brak dostatecznego wsparcia i zrozumienia ze strony środowiska.

Podsumowując, stwierdzić należy, że zadanie dotyczące zaspokajania potrzeb dzieci i respektowania ich praw realizowane jest prawidłowo. Wychowankowie mają zapewnione odpowiednie warunki do prawidłowego rozwoju psychicznego, fizycznego i kulturalnego. Placówki respektują prawa dziecka i współpracują z różnymi instytucjami w zakresie realizacji swoich zadań.

Uwagi osób kontrolujących dotyczą Regulaminu Kieszonkowego w zakresie braku określenia kwot, o jakie może być ono zmniejszone lub zwiększone, okresu zawieszenia kieszonkowego oraz wskazania niższej kwoty kieszonkowego dla wychowanków pobierających wypłaty za praktyki zawodowe. W związku z powyższym w/w Regulamin należy zmodyfikować zgodnie z uwagami zawartymi w wystąpieniu.

4. Przestrzeganie przepisów określających zasady działania placówki.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację dotyczącą organizacji pracy oraz indywidualną wychowanków przebywających w placówkach, o której mowa w rozporządzeniu MPiPS z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Ewidencja wychowanków – ewidencja dotycząca wychowanków wszystkich placówek, zawiera informacje określone w § 17 ust. 5 w/w rozporządzenia tj.: imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia dziecka; adres ostatniego zamieszkania; dane rodziców/opiekunów

prawnych, a ponadto dodatkowe informację m.in.: data odejścia z placówki oraz miejsce, do którego dziecko odeszło lub zostało przekazane. Brak natomiast informacji o aktualnym adresie zamieszkania rodziców. W opinii osób kontrolujących wskazane jest prowadzenie odrębnych ewidencji dla każdej z placówek, ponieważ funkcjonują one jako samodzielne jednostki.

Akta osobowe wychowanków - w trakcie kontroli przeanalizowano akta osobowe 12 wychowanków, w tym 7 wychowanków przyjętych do placówek w 2019 r. Akta prowadzone są zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1-5 w/w rozporządzenia i zawierają m.in.: odpis aktu urodzenia dziecka, postanowienie sądu, skierowanie do placówki, protokoły przyjęcia dzieci, dokumentacje medyczną i szkolną (m.in. świadectwa szkolne, opinie psychologiczno-pedagogiczne, orzeczenia o niepełnosprawności lub o potrzebie kształcenia specjalnego, opinie psychologiczne), korespondencję z sądami/ośrodkami pomocy społecznej i in. instytucjami, zgody/brak zgody sądu na urlopowanie, notatki służbowe, opinie o wychowankach.

W przypadku niektórych wychowanków w dokumentacji brak jest postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Zgodnie z § 8 rozporządzenia MPiPS z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej przy kierowaniu dziecka do placówki (...) przekazuje się dostępną dokumentację dziecka, a w szczególności: orzeczenie sądu o umieszczeniu dziecka w placówce (...), natomiast zgodnie § 2.1. w/w rozporządzenia dziecko do placówki opiekuńczo – wychowawczej kieruje powiat właściwy do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka”. W związku z powyższym dyrektor placówek winna zgłosić się do powiatu o dostarczenie brakujących dokumentów.

Diagnozy psychofizyczne - wychowankowie przebywający w placówkach posiadają opracowane diagnozy psychofizyczne dla dzieci. Diagnozy zostały opracowane przez pedagoga zatrudnionego w placówce. Z analizy powyższych dokumentów wynika, iż zostały one sporządzone zgodnie z §14 w/cyt. rozporządzenia i zawierają wszystkie wymagane zapisy (zał. nr 36). Dokumenty opracowywane są w okresie ok. 1 miesiąca od dnia przyjęcia dziecka do placówki.

Indywidualny plan pomocy dziecku – w trakcie kontroli przeanalizowano 11 planów pomocy dziecku, które opracowane zostały zgodnie z § 15 w/w rozporządzenia. Plan zawiera: datę opracowania, imię i nazwisko oraz rok urodzenia dziecka, datę przybycia do placówki, imię i nazwisko wychowawcy – opiekuna. W planie określony został cel główny pracy z dzieckiem, który związany jest z planowanymi działaniami długoterminowymi, a także z celami szczegółowymi. Ponadto w formie tabelarycznej przedstawiono planowane działania

krótkoterminowe, np.: wspierające rozwój psychiczny i społeczny, rozwijające - poznawcze i edukacyjne, prozdrowotne i usamodzielniające oraz ocenę podjętych działań i wnioski (kontynuacja, modyfikacja działań). W dokumencie znajduje się również ewaluacja celów i działań założonych w planie na dany okres. Plany prowadzone i modyfikowane są w sposób prawidłowy, a cele i działania są trafnie określone w stosunku do aktualnej sytuacji wychowanka (zał. nr 37).

Karty pobytu dzieci - prowadzone są dla każdego wychowanka i zawierają wszystkie obszary, o których mowa w § 17 ust. 4 pkt 2 w/w rozporządzenia. Karty prowadzone są indywidualnie dla każdego wychowanka. Wpisy dokonywane są co miesiąc i zawierają zwięzłe, konkretne informacje odzwierciedlające aktualną sytuację dziecka (zał. nr 38).

Ponadto w trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację prowadzoną przez specjalistów zatrudnionych w placówkach (psycholog, pedagog).

Zgodnie z § 17 ust. 3 i 4 ww. rozporządzenia psycholog powinien prowadzić arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz karty udziału w zajęciach specjalistycznych. Psycholog zatrudniony w placówkach w nie prowadzi *Arkuszy obserwacji psychologicznych*. Prowadzone są natomiast *Karty terapii psychologicznej* (zał. nr 39), w których odnotowywane są formy zajęć prowadzonych z wychowankami. *Karta* zawiera: imię i nazwisko wychowanka, datę urodzenia oraz PESEL. Dokument prowadzony jest w formie tabeli, która zawiera: datę, treść i podpis. Z analizy zapisów w karatach wychowanków wynika, że oprócz indywidualnych rozmów z wychowankami, psycholog prowadzi również szereg zajęć np.: zajęcia poprawiające kreatywność, spostrzegawczość, koncentrację, uwagę oraz wzbogacanie słownictwa, a także ćwiczenia i zabawy usprawniające koordynację, zajęcia nt. relacji rówieśniczych i akceptacji w grupie. W trakcie analizy w/w dokumentów stwierdzono, że niektóre z wpisów dotyczą obserwacji wychowanków, co stanowi część zadania dotyczącego prowadzenia w/w arkuszy. Zdaniem osób kontrolujących należałoby oddzielić zapisy dot. prowadzonych zajęć od obserwacji dziecka, poprzez zmodyfikowanie już istniejącej karty lub wprowadzenie dwóch odrębnych. W zajęciach z psychologiem biorą udział wychowankowie, którzy wymagają specjalistycznego wsparcia i pomocy. Dokumentacja w tym zakresie prowadzona jest indywidualnie dla każdego wychowanka i odzwierciedla pracę specjalisty.

W placówkach zatrudniony jest również pedagog, który prowadzi dla wychowanków objętych wsparciem *Karty udziału w zajęciach pedagogicznych, grupowych – badania i obserwacje*. Karty udziału w zajęciach prowadzone są indywidualnie dla każdego wychowanka i zawierają: imię, nazwisko i datę urodzenia wychowanka, a także datę, temat

i przebieg zajęć. W karatach odnotowywane są również badania i obserwacje prowadzone przez pedagoga. Wpisy w dokumencie dokonywane są systematycznie.

W spotkaniach i rozmowach pedagogicznych uczestniczą wszyscy wychowankowie. Natomiast w zajęciach pedagogicznych np. wyrównawczych, kompensacyjnych i innych specjalistycznych uczestniczy 13 wychowanków, w tym: z Placówki Nr 1 – 3 osoby i Placówki Nr 2 – 10 osób. Zajęcia prowadzone są w zależności od potrzeb i możliwości danego wychowanka.

W ramach zajęć grupowych pedagog przeprowadził *Trening Zastępowania Agresji*, który prowadzony był osobno dla młodzieży i osobno dla dzieci młodszych. Zajęcia zostały udokumentowane w *Kartach udziału* (zał. nr 40). W *Treningu* uczestniczyło 8 wychowanków z Placówki Nr 1 i 5 dzieci z Placówki Nr 2.

Podsumowując stwierdzić należy, że zadanie dotyczące przestrzegania przepisów określających zasady działania placówki realizowane jest prawidłowo z uchybieniami dot. dokumentacji psychologa oraz braku postanowień sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.

Ustaleń dokonano w oparciu o:

- rozmowę z dyrektorem placówek oraz wychowawcami,
- analizę dokumentacji dotyczącej funkcjonowania placówek oraz indywidualnej wychowanków,
- informacji pisemnych sporządzonych na okoliczność kontroli, które stanowią załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia,
- oględzin i wizji lokalnej pomieszczeń placówek.

W wyniku kontroli wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Zobligować psychologa do prowadzenia dokumentacji zgodnie z § 17 ust. 3 i 4 rozporządzenia MPiPS z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
2. Ewidencję dzieci prowadzić odrębnie dla każdej z placówek.
3. Zmodyfikować zapisy w Regulaminie Organizacyjnym zgodnie z sugestiami zawartymi w niniejszym wystąpieniu.
4. Wyboru opiekuna usamodzielnienia dokonywać z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 145 ust 2 ustawy.

5. Akta osobowe wychowanków uzupełnić o brakujące postanowienia sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2019 r., poz. 1111) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

.....
Anne Knap - Piotrowska
.....
Katarzyna Benczkowska
.....
Aliya Sonch
.....
(podpisy inspektorów)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOMRZYŃSKIEGO
.....
Mariusz Piasek
.....
ZASTĘPCA DYREKTORA
WYDZIAŁU POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA
(zarządzający kontrolę)